

MODERNISMUL

EUGEN LOVINESCU

• Modernismul este o orientare culturală îndrăzneată, care impune noi forme în actul de creație, în perioada dintre cele două războaie mondiale. Se opune tradiționalismului în perioada interbelică. Cuprinde curente precum: simbolismul, expresionismul, dar și avangarda – dadaismul și suprarealismul.

• În literatura română este teoretizat, susținut și promovat de criticul literar Eugen Lovinescu, creator al cenaclului și al revistei „Sburătorul”. Cenaclul a funcționat în perioada 1919 – 1943, iar revista a apărut în două etape: 1919 – 1921 și 1926 – 1927.

• Eugen Lovinescu a jucat în perioada interbelică rolul pe care Titu Maiorescu l-a avut în epoca marilor clasici.

• Un prim obiectiv al lui Lovinescu a fost promovarea tinerilor scriitori. La cenaclul condus de el s-au format: Ion Barbu, George Călinescu, Gh. Brăescu, Camil Petrescu, Anton Holban, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu. Cenaclul a atras și scriitori deja afirmați prin intermediul altor reviste: Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat – Bengescu.

• Al doilea obiectiv a fost modernizarea literaturii române; cărțile de doctrină literară ale criticului sunt: *Istoria literaturii române contemporane* (5 vol.) și *Istoria civilizației române moderne* (3 vol.).

• Modernismul lovinescian pornește de la ideea că există un „spirit al veacului”, numit de Tacitus „saeculum”, explicabil prin factori materiali și morali, spirit care duce la omogenizarea sau uniformizarea civilizațiilor. Întrucât există decalaje între civilizații, cele dezvoltate le influențează pe cele mai puțin evoluat. Această influență se exercită în două faze:

1) imitarea formelor civilizațiilor superioare (*simulare*)

2) *stimularea* dezvoltării unui fond autohton potrivit cu formele de împrumut. Așadar, formele fără fond, după Lovinescu, sunt „un fenomen inevitabil și creator”, iar „formele pot să-și creeze uneori fondul”.

• Pornind de la teoria imitației, a sociologului francez Gabriel Tarde, Eugen Lovinescu formulează teoria sincronismului = acceptarea schimbului de valori, a elementelor de noutate și modernitate. Modernizarea nu înseamnă anularea, negarea tradiției, ci depășirea spiritului provincial în literatură. Lovinescu nu se opune factorului etnic în literatură, dar susține necesitatea disocierii esteticului de etic și etnic. Promovează astfel autonomia esteticului.

În calitate de critic, a adoptat o metodă nouă la noi, după modelul francezului Emile Faguet: metoda impresionistă, care este una antidogmatică. → *stability exercises ellen*

A formulat și teoria mutației valorilor estetice, conform căreia literatura trebuie studiată în mobilitatea ei, raportat la momentul istoric, căci există salturi valorice în evoluția fenomenului.

Potrivit lui Lovinescu, **imperativele modernismului** pentru literatura noastră sunt:

1) trecerea de la o literatură cu tematică rurală, la una cu tematică citadină (în special citadinizarea romanului);

2) dezvoltarea prozei obiective;

3) promovarea romanului de analiză psihologică;

4) prezența tipologiei intelectualului;

5) intelectualizarea prozei și a poeziei, care trebuie să fie reflexivă;

6) liricizarea poeziei (trecerea ei de la epic la liric);

7) sincronizarea cu literatura (și cultura) Europei, prin depășirea spiritului provincial.

Întreaga operă lovinesciană reflectă un ideal al măsurii, al adâncimii și amplitudinii, o sensibilitate clasică, ceea ce nu a împiedicat posteritatea să se împartă în privința aprecierii rolului pe care criticul l-a avut în progresul literaturii și al culturii noastre moderne.

u

Jaduf